

Володимир Дивак, аспірант

*Інституту інформаційних технологій та засобів навчання
АПН України
м. Київ*

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ЗАГАЛЬНООСВІТНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ

У статті йдеться про те, що сучасне управління загальноосвітними навчальними закладами можливе лише при застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій, що сприятиме підвищенню доступності, якості та ефективності навчання.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. На сучасному етапі розвитку суспільства, найбільш вагомим фактором змін в освіті є інформатизація суспільства, яка створює в освітній галузі багато питань як теоретичного, так і практичного змісту. Одне з основних питань, яке об'єктивно виникає в умовах інформатизації – як удосконалювати освітню діяльність у відповідь на потребу інформатизації суспільства. Це основне питання, складається з більш конкретних, певна частина яких може формулюватися і досліджуватися з точки зору філософії, соціології, педагогіки, психології і т.п., але загальним для них є їх “інформаційне походження”.

Перехід від індустріального суспільства до постіндустріального (інформаційного) незворотним чином торкається і сфери освіти. В освіту постіндустріальні інформаційні техніка і технології прийшли пізніше, ніж в промисловість та інші наукоємні галузі людської діяльності. Сьогодні всі розуміють, наскільки революційні ті зміни, які нас чекають і в яких ми беремо участь. Від інформаційної техніки і технології багато в чому залежить майбутнє освіти. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті – це фундаментальне питання сучасності.

У сучасних умовах демократизації суспільства, зміни структури освіти, її гуманізації й гуманітаризації особливого значення набуває питання підготовки людини до повноцінного життя в інформаційному суспільстві. Останнє десятиріччя ХХ ст. характеризується рядом кардинальних політичних, економічних, структурних та інших змін у світі. Серед них принциповою структурою в сучасному суспільстві є зміни, що полягають у стрімкому за темпами й глобальному за масштабами переході від індустріального

суспільства до інформаційного [14].

Суть цього переходу полягає в тому, що інформація в різних видах і формах, насамперед у формі знання, стає важливим ресурсом, а можливості інформаційно-комунікаційних технологій, систем і мереж – головними засобами інтелектуалізації суспільства, головним аспектом якого є впровадження сучасних засобів перетворення інформації, поява якісно нових можливостей розв'язання глобальних економічних і соціальних проблем. У тому числі підвищення ефективності управління закладами освіти, формування інформаційної культури всіх учасників навчально-виховного процесу.

Осмилення проблем інформатизації управління загальноосвітнім навчальним закладом освіти має велике значення для формування теоретичного підґрунтя ефективної діяльності ЗНЗ, забезпечення ефективності практичних дій у руслі інформатизації.

Більшість дослідників з питань управління школою визнають, що інформація служить тією ланкою, яка допоможе, керівникам шкіл більш ефективно здійснювати свою діяльність з управління навчально-виховним процесом, справедливо підкреслюючи, що професійна робота менеджера починається з аналізу систематизованої за різними параметрами інформації. Від уміння організувати її надходження, обробляти, аналізувати і використовувати залежать якості і оперативності праці керівників [13].

Аналіз вимог сучасного етапу розвитку суспільства дав змогу з'ясувати, що підготовка всебічно освіченої особистості можлива лише за умови створення інформаційного навчального середовища у загальноосвітньому навчальному закладі.

До пріоритетних напрямів інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів належить

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ЗАГАЛЬНООСВІТНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ

інформатизація системи управління шляхом упровадження інформаційних технологій навчання та управління в навчально-виховний процес, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню якості, доступності та ефективності навчання [8]. Відповідно до Національної програми інформатизації, інформатизація освітньої галузі “являє собою сукупність організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних та виробничих процесів, спрямованих на створення умов для задоволення інформаційних систем, мереж і ресурсів інформаційних технологій, що побудовані на основі використання сучасних апаратно-програмних засобів” [9].

Концепція Національної програми інформатизації спрямовує інформатизацію освітньої галузі на формування й розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і методів, змісту управління закладом освіти, впровадження інформаційних технологій навчання на більш високому рівні, що надасть змогу розв’язати проблеми системи освіти на більш високому рівні з урахуванням світових вимог.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми і на які спирається автор. Проведений нами аналіз стану досліджень системи інформаційного забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів свідчить, що за останні десятиріччя значно зросла зацікавленість вчених-педагогів до вивчення проблем інформатизації. В.М.Глушков, О.Б.Шевчук вказують, що процес переходу до інформаційного суспільства та інформатизації усіх сфер життєдіяльності людини є природним і зумовлений розвитком людства. Розвиток цього питання відображено в працях В.Ю.Бикова, А.М.Гуржія, Ю.О.Дорошенка, А.П.Єршова, В.Г.Мадзігона, В.Д.Руденка. Питання управління ЗНЗ з врахуванням політичних і соціально-економічних перетворень в Україні досліджують учені В.І.Бондар, Л.І.Даниленко, Г.А.Дмитренко, І.П.Жерносек, Г.В.Єльникова, В.І.Маслов, В.В.Олійник. Питання впровадження ІКТ у діяльність ЗНЗ не можна розглядати поза загальними питаннями розвитку управління. Так, М.І.Бурда, І.А.Зязюн, В.М.Мадзігон, дотримуються думки, що соціальні зміни та інформаційні збудження найбільше впливають на організацію навчально-виховного процесу в закладах освіти. Процеси інформування педагогів в розумінні ролі змістової інформації досліджуються Н.Протасовою [16]. Питання створення й супроводження баз даних у системі освіти з використанням систем

управління базами даних (СУБД) розкривають у своїй праці В.Ю.Биков та В.Д.Руденко [1].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Незважаючи на інтенсивні спроби окреслити напрями змін в освіті, викликані інформатизацією суспільства та супутніми процесами, загальна картина саме інформаційних проблем ЗНЗ, з позицій інформаційного підходу (мабуть, найбільш природного у даному випадку) й досі не повністю сформована.

На сучасному етапі розвитку інформаційних і комунікаційних технологій, і їх застосування в галузі освіти, виникає необхідність створення на базі установ дієвої системи, яка складається із кваліфікованих спеціалістів і комплексу апаратних засобів. При створенні подібної системи, не можна забувати, що система повинна забезпечувати інформаційну підтримку для здійснення певних видів діяльності в закладі освіти (навчальний процес, управління, наукові дослідження). Важливе місце відводиться інформаційній культурі керівника закладу освіти. Для здійснення ефективного управління, сучасний керівник повинен мати достатній рівень інформаційного спілкування, що визначається ступенем досягнення кількісного та якісного обігу інформації у закладі освіти й володіння технологіями обробки й репрезентації інформації, а також характеристиками навчального середовища закладу освіти, що відображає ступінь використання інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечує умови прогнозування їх розвитку.

Ці причини ініціюють пошук, розробку та впровадження нових методів інформаційної діяльності керівників, нових підходів до побудови системи цільового інформування, яка б забезпечила потреби управлінців як у тактичній, так і в стратегічній інформації на основі якісної організації зворотних зв’язків. У ході такого пошуку можуть бути сформовані основні підходи до розв’язання проблеми інформаційного забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом.

Мета цієї статті полягає у намаганні окреслити цілісну картину інформаційних питань ЗНЗ, особливо впровадження інформатизації системи управління навчальним закладом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Серед актуальних питань перша за частотою згадування і ступенем розробленості – проблема використання інформаційних технологій в освітній діяльності.

Які ж технології інформаційного забезпечення

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ЗАГАЛЬНООСВІТНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ

використовують керівники у своїй роботі? Проведений аналіз науково-педагогічної літератури, дослідницьких робіт, організаційно-методичних матеріалів свідчить, що останнім часом спеціальних досліджень з вивчення якості існуючих технологій інформаційного забезпечення управлінської діяльності керівників ЗНЗ в Україні не проводилось. Це питання на практиці розбивається на велику кількість окремих питань, багато з яких одержують практичне розв'язання, аж до формалізації, алгоритмізації й автоматизації інформаційних процесів та інформаційної взаємодії, що входять до освітньої діяльності. Ключовою фігурою в реалізації реформ у навчальному закладі є керівник загальноосвітнього навчального закладу. Суттєвою перешкодою на шляху застосування сучасних технологій в навчальному процесі є низька комп'ютерна грамотність його учасників. Дослідження показало, що педагоги які закінчили ВНЗ понад 10 років тому, мало знайомі з комп'ютерами. Тому вони або взагалі не використовують нову техніку в навчальному процесі, або використовують її епізодично.

Сьогодні підвищення кваліфікації керівників закладів освіти з питань інформатизації здійснюють різні організації – від Центрального та регіональних інститутів підвищення кваліфікації до низки комерційних організацій. Більша частина навчальних курсів орієнтована на вироблення елементарних навичок користувача ПК, навичок створення презентацій в PowerPoint, використанні Інтернету для пошуку потрібної інформації. Відсутність базової підготовки керівних кадрів освіти в області теорії і методики створення і використання ІКТ в освіті не дозволяє повною мірою використовувати можливості сучасних технологій з метою підвищення ефективності навчання, поліпшення якості управління навчальними закладами.

Інформатизація управління закладом освіти – один зі шляхів підвищення ефективності прийняття й реалізації управлінських рішень керівником загальноосвітнього навчального закладу шляхом впровадження інформаційно-комунікаційних технологій управління, з використанням сучасних програмних засобів.

Водночас проведений аналіз сучасного стану інформатизації управління загальноосвітнім навчальним закладом показав, що без розробки організаційної структури інформаційної системи управління навчальним закладом і технологій впровадження ІКТ неможливо прогнозувати позитивні результати інформатизації управління.

У зв'язку з цим в ряді технологічно розвинених

країн світу, в тому числі і в Україні, обговорюється нова концепція інформатизації суспільства, основана на все більш широкому використанні знань. Людські знання визначаються єдиним капіталом суспільства, а інформаційні і комунікаційні технології – фундаментальними технологіями суспільства знань, дорогою до якого є освіта. Поєднання фундаментальних технологій суспільства знань і процесу освіти його членів сприяє досягненню обох цілей одночасно:

по-перше, інтенсифікації освіти і підйому її на зовсім інший, більш продуктивний рівень;

по-друге, розв'язанню інвестиційного завдання – навчаючи керівників закладів освіти ІКТ, створювати попит на високоінтелектуальні технології.

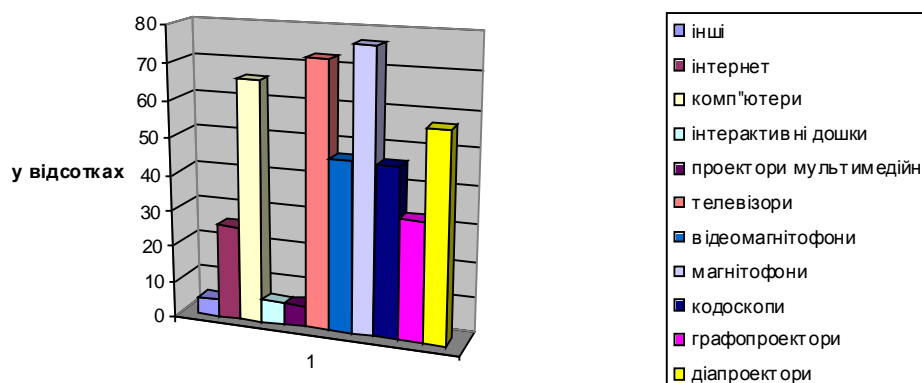
На наш погляд, ІКТ управління ЗНЗ варто розглядати як один із напрямків розвитку технологічної бази, побудованої на використанні комп'ютерноорієнтованих систем управління. Сучасні засоби ІКТ управління органічно входять в інформаційне навчальне середовище закладів освіти, змінили ЗНЗ відповідно до вимог і потреб розвитку суспільства.

Для входження України в інформаційне світове співтовариство як рівноправного партнера необхідно враховувати, що сьогодні розвинені країни світу здійснюють освітні програми з урахуванням сучасного етапу розвитку людства, в якому інформація, засоби і методи роботи з нею є одним із найважливіших пріоритетів розвитку. У зв'язку з цим питання інформатизації системи освіти і, зокрема, інформатизація управління загальноосвітнім навчальним закладом потребують невідкладного розв'язання. Україна має значний науково-технічний потенціал і фундаментальні досягнення в багатьох галузях продуктивної діяльності людини, що є основою для подальшого підвищення рівня системи національної освіти.

Сьогодні підручники в українській школі залишаються головними засобами навчання. Водночас системи освіти економічно розвинених країн широко використовуються електронні підручники та інші засоби навчання. Це повинно дати змогу підвищити результативність та ефективність освітнього процесу, широко впроваджувати інноваційні та нові сучасні освітні технології. На запитання **“Які технічні засоби навчання використовуються у вашому навчальному закладі?”** було отримано такі відповіді (див. Діаграму 1.) [10].

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ

Задіяність технічних засобів навчання, у навчальному процесі ЗНЗ

Дослідження показали, що найчастіше використовуваними в українських школах серед технічних засобів є магнітофони, телевізори та комп'ютери. Сьогодні, на жаль, доступу до глобальної мережі Інтернет більшість шкіл України не має. І хоча останнім часом здійснюється Національна програма компютеризації шкільної освіти, загальна середня освіта в Україні все ще потребує значних інвестицій для забезпечення шкіл новітніми засобами навчання на рівні стандартів європейських країн. Слід також звернути увагу на швидке застарівання технічних засобів, на потребу їх постійного оновлення, віднаходження можливостей обслуговування та програмного підтримання.

Аналіз апаратного й програмного забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів України підтверджують актуальність проблеми інформатизації управління загальноосвітнім навчальними закладами як об'єктивної передумови науково-технічного й соціально-економічного розвитку освітньої галузі.

Отже, переваги застосування нових інформаційних технологій виявляються саме у розв'язанні психолого-педагогічних проблем, пов'язаних із підвищенням ефективності процесу навчання.

Актуальним є питання створення й супроводження баз даних у системі освіти з використанням систем управління базами даних (СУБД). Бази даних у загальноосвітніх навчальних закладах є місцем збереження спеціально організованих і логічно пов'язаних інформаційних елементів (прикладом баз даних є статистичний облік учнів; планування роботи закладу; психолого-діагностичні дослідження; науково-методична робота педагогічного колективу тощо).

Наявність апаратних і програмних засобів інформаційно-комунікаційних технологій управління

загальноосвітніми навчальними закладами є чинником, що формує інформаційне навчальне середовище та забезпечує підключення його до глобальної інформаційної мережі. Це інформатизація процесу навчання та виховання, яка передбачає передусім широке використання комп'ютерно орієнтованих засобів навчання на базі сучасних комп'ютерів і телекомунікаційних мереж. Сюди належать інформатизація системи управління навчальним закладом, створення баз даних "Учні", "Кадри", "Бібліотека". Об'єктивна потреба підвищення ефективності функціонування системи освіти сприяє оновленню засобів навчання у загальноосвітніх навчальних закладах. Така модернізація стосується всіх суб'єктів управлінської й навчально-пізнавальної діяльності: учнів, педагогів, психологів, менеджерів освіти.

До числа засобів, які за своєю значущістю можна зіставити з появою писемності та друком книг, віднесено введення апаратних і програмних засобів інформаційно-комунікаційної техніки. Вони істотно вплинули на традиційну парадигму освіти, що плекала надію на можливість різкого підвищення якості, доступності й ефективності системи освіти.

Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій управління загальноосвітнім навчальним закладом передбачає:

- розробку та впровадження інформаційної системи управління як основу сучасної технології опрацювання управлінської й навчальної інформації;
- використання діалогових засобів доступу до баз даних;
- створення умов прогнозування результатів прийняття управлінських рішень;
- запровадження в освітній процес засобів телекомунікації;
- упровадження автоматизованого робочого

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ЗАГАЛЬНООСВІТНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ

місця керівника закладу освіти тощо.

Проте загальне питання, що формулюється як інформаційне, скоріше породжується, аніж вирішується за допомогою інформаційних технологій. Нові інформаційні технології майже зняли бар'єри відстані і часу в доступі керівників освіти до інформації, але, в той же час, збільшили обсяг легко доступної їм інформації. Одна з принципових і цілковито "інформаційних" проблем загальноосвітніх навчальних закладів – зростаюча суперечність між темпами появи актуальної науково-освітньої інформації і здатністю керівників закладів освіти її асимілювати, тобто вибрати із зовнішнього потоку, працювати дидактично і подати у рамках організованого навчального процесу.

Щоб реалізувати інформаційно-комунікаційні технології управління загальноосвітніми навчальними закладами потрібно визначити стратегію їх впровадження. Стратегія впровадження інформаційно-комунікаційних технологій управління загальноосвітнім навчальним закладом передбачає поетапне поєднання окремих складових функціональних систем – від простих до складних під час поступової модернізації організаційної структури традиційної системи управління закладом освіти. Це дає змогу поступово нарощувати комплекс апаратних і програмних засобів інформаційно-комунікаційної технології управління закладом освіти.

Багато керівників шкіл явно недооцінюють інформаційну сторону управління, не досить чітко усвідомлюють значення інформаційного забезпечення та його впливу на управлінську діяльність, не знають, як створити дієву систему інформаційного обслуговування і скористатися її перевагами для поліпшення результативності педагогічного процесу. Саме поняття "інформаційне забезпечення управління школою" керівники інтерпретують по-різному.

Досить часто керівники шкіл ототожнюють систему інформаційного забезпечення з діловодством. Інша частина управлінців пов'язує це поняття лише з використанням комп'ютерної техніки в управлінській діяльності, забуваючи, що головне в інформаційному забезпеченні – розробка педагогічного змісту інформації, для забезпечення стратегічного управління навчально-виховним процесом та створення системи цільового інформування.

Наступна проблема, більш педагогічна, проявляється в об'єктивному зсуві змісті освіти. Високі темпи появи і відновлення наукової інформації роблять актуальну освіту практично недосяжною. Її мета об'єктивно зміщується у бік

формування фундаментальних знань (у даному контексті – таких, котрі є основою подальшого пізнання), а також формування специфічних "знансєвих" та "інформаційних" знань і навичок. Серед них – структура сучасного наукового знання, філософія і методологія пізнання, навички творчої діяльності, інформаційного пошуку, добору, аналізу й узагальнення інформації та ін. Отже, якусь частину знань загальної тематики знань шкільних навчальних предметів повинні замінити знання про знання і знання про інформацію – метазнання і метаінформація. Практичне впровадження автоматичних систем управління здійснюється у нас неприпустимо повільно, а працювати з інформацією керівнику потрібно постійно. Тому для забезпечення ефективності управлінських рішень та успішного функціонування навчально-виховного закладу потрібна дієва система інформаційного забезпечення. Адже інформаційне суспільство характеризується бурхливим зростанням не тільки різних відомостей, а й різних засобів їх збирання, збереження, переробки, передачі.

Розвиток ресурсних уявлень про інформацію порушує питання про структуру, принципи формування і використання інформаційних ресурсів в освітній діяльності [6]. Особливість у тому, що далеко не вся доступна керівникам закладів освіти інформація може розглядатися як інформаційні ресурси. Дійсно, специфікою інформаційного процесу є контроль над інформацією, що надається учням. Тим часом, отримання інформації з Інтернет майже не піддається контролю, і його немає можливості забезпечити. Зокрема, ускладнений контроль правильності і коректності цитування, легітимності джерела, рівня складності тексту, навіть факту його існування. Звідси – проблема ідентифікації інформаційних ресурсів освітньої діяльності, формування правил, що дозволять ідентифікувати певне джерело інформації як таке, що підлягає включенню до інформаційних ресурсів. Тут необхідні подальші теоретичні дослідження, а також розробка принципів, методів, технологій формування інформаційних ресурсів освітньої діяльності.

Варто згадати і про важливе для освітньої діяльності поняття інформаційних потреб. Інформаційні потреби мають бути сформовані в ході навчання – і це нове завдання освітньої діяльності в умовах інформатизації. До неї можна додати і питання розвитку інформаційної активності керівників закладів освіти. Це завдання, багатоаспектне, комплексне за своєю природою, актуальне для навчання і виховання.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ЗАГАЛЬНООСВІТНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ

Постійно привертає до себе увагу і питання розвитку інформаційної діяльності у школі. Суть його в тому, що для обробки і надання керівнику закладу освіти зрослого потоку наукової інформації, перетворення її в "навчальну" зовсім недостатньо автоматизованих систем. Вважаємо, що їх завжди буде недостатньо. В опрацьованні вхідного потоку наукової інформації необхідна участь людини. Сміслова обробка інформації, так необхідна у навчанні, є вічною проблемою, що постає перед людиною, а якість освіти істотно залежить від доступного при цьому рівня [14].

Тобто, необхідна аналітико-синтетична обробка інформації, що має на меті її узагальнення, згортання до прийняттого обсягу. Поза цією діяльністю, що вносить елемент структуризації й осмислення інформації, подальша дидактична обробка дуже ускладнена. Інформаційна діяльність повинна стати для директора школи таким же невід'ємним видом діяльності, як і методична. І для неї повинні бути знайдені і організаційні форми, і посади, і фахівці.

Найбільш актуальним і важливим питанням з числа "інформаційних" варто вважати формування інформаційної культури, носієм якої повинен стати керівник ЗНЗ [15]. Розуміння інформаційної культури зараз, на нашу думку, невиправдано звужується до рівня інформаційної грамотності. Передбачається, що нові можливості, надані інформаційними технологіями керівникам закладів освіти повинні ефективно використовувати. Однак культура, у тому числі й інформаційна, не може отожднюватися винятково з індивідуальними інтересами і корисністю. Інформатизація несе людству не тільки нові можливості, але і нові небезпеки. Інформаційна культура є скоріше вимогою спільного виживання в інформаційному середовищі, а не подальшого вивищення індивіда, реалізації його експансивних потреб, часто протилежних інтересам суспільства.

Висновки з даного дослідження. Ряд питань, актуальних для керівників закладів освіти в умовах інформатизації суспільства, мають інформаційну природу. Невід'ємною частиною інформаційної культури керівників загальноосвітніх навчальних закладів є знання ними моделей інформаційно-комунікаційних технологій управління, вміння їх використовувати як для автоматизації пересічних операцій, так і в ситуаціях, які потребують нетрадиційного творчого підходу.

Також необхідно окреслити такі питання, як затримка і втрата інформації. Основними причинами цього є: відсутність простих і зручних в роботі форм шкільної документації; застарілі форми передачі інформації, відсутність

ефективних засобів контролю виконання прийнятих рішень.

Має місце неповне сприйняття керівниками інформації чи взагалі несприйняття інформації. Це відбувається тому, що за окремими, часто випадково вихопленими із контексту фактами керівник не бачить взаємозв'язку, втрачає можливість простежити появу і розвиток певних тенденцій, зумовлених цими фактами. Багато інформації залишається невикористаною, хоча значна частина її має істотне значення для ефективного управління.

Дослідження виявило неефективну систему одержання зворотної інформації. Лише побудувавши структуру організованих інформаційних зв'язків та залежностей, можна налагодити систематичний зворотний зв'язок, тобто отримання своєчасної і достовірної інформації про хід виконання прийнятих рішень і стан навчально-виховного процесу. Адже без зворотного зв'язку функціонування, будь-яка система не є ефективною. Без цієї інформації неможливо розробити якісне управлінське рішення, ефективно регулювати щоденну працю колективу вчителів і учнів, вносити корективи, необхідні для досягнення мети і завдань [13].

Усунути ці перешкоди можна шляхом удосконалення інформаційної діяльності керівників загальноосвітніх навчальних закладів, підвищення їхньої інформаційної культури, яка в епоху переходу людства до інформаційного суспільства повинна стати професійною культурою.

Отже, загострення суперечностей між процесами інтенсивного надходження інформації, темпами її зростання та можливостями раціонального системного відбору потрібних відомостей для прийняття управлінських рішень, між необхідністю підвищення інформаційної культури керівників середніх загальноосвітніх навчальних закладів і недостатністю науково-методичного забезпечення зумовлює потребу в обґрунтованій та творчій реалізації нових підходів до теоретичного і практичного вирішення проблем інформаційного забезпечення управління навчально-виховним процесом.

1. Биков В.Ю., Руденко В.Д. Системи управління інформаційними базами даних в освіті: Навчальний посібник. – К.: ВППОЛ, 1996. – 287 с.

2. Глушков В.М. та ін. Бесіди про управління. – К.: Політвидав України, 1973. – 206 с.

3. Гуржій А.М., Жук О.О. Інформатика і школа: проблеми і перспективи // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 1998. – №1. – С. 8 – 10.

ФОРМИРОВАНИЕ ЛЕКСИЧЕСКИХ НАВЫКОВ У УЧАЩИХСЯ 5 - ых КЛАССОВ В ПРОЦЕССЕ РАБОТЫ НАД ТЕКСТОМ

4. Даниленко Л.І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи: Монографія. – К.: Логос, 1998. – 197 с.
5. Забезжайло М.І. Интеллектуальный анализ данных – новое направление развития информационных технологий // НТИ. Сер.1. – 1998. – № 8. – С. 6 – 17.
6. Забродська Л.М. Інформатизація закладу освіти: управлінський аспект.-Х.: Видав. група “Основа”, 2003. – 240 с.
7. Кинелев В.Г. Контуры системы образования XXI века // Информатика и образование, 2000. – №5. – С.2 – 7.
8. Козлова О.Г. Сутнісні складові інноваційної діяльності вчителя. – Суми: ВВП, 1999. – С. 34 – 47.
9. Концепція Національної програми інформатизації // Голос України. – 1999. – №65. – С. 10 – 12.
10. Модернізація освіти в Україні. Аналітичний огляд результатів всеукраїнського опитування керівників загальноосвітніх навчальних закладів у 2004 р. – К.: “К.І.С.”, 2004. – 32 с.
11. Мадзігон В.М., Бурда М.І. Проблеми і завдання педагогічної науки в умовах розбудови національної школи // Педагогіка і психологія. – 1996. – №3. – С. 7 – 11.
12. Маслов В.І. та ін. Системи інформації та комп’ютерні технології в управлінні школою. – К.: ІЗМН, 1996. – 80 с.
13. Маслов В.І., Шаркунов В.В. Принципи менеджменту в установах освіти // Освіта і управління. – 1997. – №1. – С. 79 – 82.
14. Рузайкин Г.И. Культура и Internet // Мир ПК, 2001. – № 9. – С. 78 – 80.
15. Панкратова Н.Д. Общие тенденции и системные проблемы развития информационных технологий // Проблемы управления и информатика. – 1999. – №1. – С. 58 – 68.
16. Протасова Н.Г. Післядипломна освіта педагогів: зміст, структура, тенденції розвитку. – К., 1998.

Оксана Милостивая, аспирант

Херсонского государственного университета

ФОРМИРОВАНИЕ ЛЕКСИЧЕСКИХ НАВЫКОВ У УЧАЩИХСЯ 5 - ых КЛАССОВ В ПРОЦЕССЕ РАБОТЫ НАД ТЕКСТОМ

У статті “Формування лексичних навичок у учнів 5-х класів у процесі роботи над текстом” запропоновано шляхи формування лексичних навичок у процесі слухання-розуміння художнього тексту. Посилення комунікативної спрямованості навчання передбачає активне використання прийому опори на контекст.

Робота над основними видами мовленнєвої діяльності передбачає розв’язання цілого комплексу теоретичних і практичних проблем, що є необхідною умовою удосконалення мовної культури.

Постановка проблемы и анализ последних публикаций. Речь человека должна быть интонационно богатой, гибкой, эмоционально воздействующей, выразительной, лаконичной, поэтому в критериях оценивания учебных достижений учащихся по русскому языку особое внимание уделяется формированию навыков работы со словом на основе текста.

Для формирования лексических навыков в процессе слушания – понимания художественного текста огромное значение имеет общение учащихся с произведениями великих художников слова, которое является важным средством создания развивающей речевой среды на уроке.

“Развивающий потенциал речевой среды, – пишет Л.П. Федоренко, – тогда оптимален, когда обеспечены учебные средства, дающие образованность в области поэтики. Эти учебные средства активизируют и развитие высших эмоций, обеспечивают полноценное развитие личности ученика” [10, 41].

Работа над восприятием текста, отмечает Г.А. Михайловская, дает возможность учащимся приблизиться к “словесной ткани” произведения, увидеть слово в динамике преобразования его значения [6].

Наши результаты констатирующего среза, который проводился на базе школ №28, №30, №44